

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 5

Tilleggsspørsmål nr.

Emne: Vannboring

Oppskr. av: Gunnar E. Moseid

(adresse): Vikeland, St.

Fylke: Vest Agder.

Herad: Tvedestra

Bygdelag: Vestbygden

Gard: Moseid

G.nr. 23 Br.nr. 11

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. *Vesentligst etter eget*

B. Eller om den er etter andre heimsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

Kaarbuysen Moseid, 80 år gammel.

SVAR

At bore vand i trebytter ved hjelp af aak, har været brugt her i bygden, men jeg tror ikke det er i brug længe, da der paa de fleste pladser er indlagt springvand baade i huse og fjøs, derudover bruges nu jern eller sinkpære istedetfor trebytter.

Springvand er noksaa gammelt her i bygden paa mange af gaardene. Her paa min fadersgaard Moseid har været spring i over 100 år og paa flere af de andre gaarde er det noksaa gammelt.

De gamle spring var lagte af kornreststokke, 12 til 16 fod lange, som var boret efter midten (mægen). Det var et vanskeligt arbejde at bore disse, der maatte fagfolk til.

Aak og trebytter var meget brugt især i førstellet. Det var almindeligt for ikke saa svært længe siden at gi fjøsene varmt vand til drikke om vinteren, dette maatte da børes fra fjøkkumet, hvor det blev varmet, til først og der bruges aak og bytte.

Aaket var et stykke færs eller granit ca 1 1/4 m langt, som paa midten havde en vedhuling, der passede til skuldrene og en rund indskæring til nakken, spids til enderne,

2

hvor af endene var forsynet med tynde jevnløkker eller tang med kroge til at henge tyggen i. Det er det noksaa almindelig at ha fremdeles, da det kan nyttes til at bære forstykkelt.

Tubytten er ikke almindelig i brug nu, de forsvant for 30-40 aar siden.

At hente vand i et stort kær, med to personer til at bære, har jeg ikke her været brugt her.

Det hender i hine sommerer eller holde vintre at vandet i bionder og beholdere tørrer eller fryser vekk, "Togter" som det kaldes her, da maa det tjørrer eller kuller vand fra ild eller bæk, det bruges da meget for at forebygge skvalping af kaste en tæppeplade op paa vandet i kærerne som tjørrer.

Her er nok enkelte gaarde hvor man fremdeles bruger biond; men disse er som regel forbunden med pumpe i tjørrer og tjørrer.

Her er endel bygdelag, hvor der bor mange folk, hvor man har slaat sig sammen om store vandverk fra tjørrer eller vand.

Nu holder kommunen paa med, at bygge et vandverk fra et stort vand, som vil skaffe spring til flere hundre mennesker i bygdens centrum. Det er beregnet til 3h. 800,000.

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

adr. NORSK FOLKEMUSEUM

BYGDØY

622